

Veiledning til prosjektoppgave samfunnsmedisin

Informasjonen nedenfor er bearbeidet av spesialitetskomiteen i samfunnsmedisin, på bakgrunn Helsedirektoratet sitt dokument: «Forskningsforståelse, kunnskapshåndtering, kvalitet og pasientsikkerhet», med tips til gjennomføring av læringsaktiviteter i felles kompetansemodul (FKM). Utdanningsplaner i samfunnsmedisin og felles kompetansemodul i samfunnsmedisin er også benyttet som kilder. For utdypende informasjon om læringsaktivitetene se Helsedirektoratets [nettsider](#).

1 Bakgrunn for prosjektoppgave

I samfunnsmedisin har det på gammel ordning vært pålagt at legen i spesialisering (LIS) legger frem en prosjektoppgave i gruppeveiledningen. Tidligere har denne oppgaven vært bredt forstått, og mange ulike typer prosjekt og oppgaver har blitt godkjent.

I ny ordning er alle LIS (i alle spesialiteter) anbefalt prosjektoppgave som aktivitet for å oppnå kompetanse innenfor flere læringsmål i felles kompetansemodul. Det er spesielt læringsmål 42 (FKM LM-42) som legger premisset for prosjektoppgaven. I Helsedirektoratet sin utdanningsplan for felles kompetansemodul står det i utdypende tekst at formålet med oppgaven er å lære metoder for å planlegge et forbedringsprosjekt som innebærer å identifisere områder i egen arbeidshverdag med behov for forbedring, avklare kunnskapsstatus, identifisere tiltak og etablere mål og målinger som kan fortelle om de planlagte endringene fører til forbedring. Kompetansen med å beskrive et forbedringsprosjekt er dermed noe alle LIS i samfunnsmedisin må inneha, og anbefalte læringsaktivitet er prosjektoppgave.

Spesialitetskomiteen foreslår derfor at en prosjektoppgave med beskrivelse av et forbedringsprosjekt blir presentert i gruppeveiledning, og dermed oppfyller læringsaktiviteten «prosjektoppgave» slik den er anbefalt av Helsedirektoratet.

2 Læringsmål og godkjenning i Dossier

Prosjektoppgaven som et forbedringsprosjekt er forankret særlig i Felles kompetansemodul læringsmål 42, men vil kunne gi kompetanse innenfor totalt syv læringsmål i felles kompetansemodul og åtte læringsmål i samfunnsmedisin. Godkjent prosjektoppgave vil gi godkjent læringsaktivitet «prosjektoppgave», men betyr ikke nødvendigvis at læringsmålene er godkjent. Godkjenning av læringsmål må individuell veileder vurdere i samråd med LIS3:

Følgende læringsmål i felles kompetansemodul (FKM):

- FKM LM 04 (Etikk)
- FKM LM 13 (Forskningsforståelse)
- FKM LM 32, LM 34 (Kunnskapshåndtering)

- **FKM LM 42, LM 43** (Kvalitet og pasientsikkerhet)
- **FKM LM 46** (Løver)

Følgende læringsmål i samfunnsmedisin (SAM):

- SAM 013 (Kvalitetsarbeid og tilsyn)
- SAM 015, 016, 017, 018, 019, 020 (Kartlegging og analyse)
- SAM 041 (Kunnskapsbasert praksis)

Det kan også vurderes om forbedringsprosjektet kan bidra til å gi kompetanse innenfor flere læringsmål i felles kompetansemodul eller samfunnsmedisin avhengig av temaet som er valgt i prosjektet.

Gruppeveileder skal ikke godkjenne læringsmål på bakgrunn av prosjektoppgaven, men aktiviteten «prosjektoppgave» i Dossier. LIS må da invitere gruppeveileder som supervisor inn i Dossier, og sende aktiviteten til godkjenning til gruppeveileder. Vi anbefaler at dette gjøres ved endt gruppeveiledning, samtidig med godkjenning av aktiviteten «gruppeveiledning». Hvis kandidaten legger frem prosjektoppgave og deretter slutter i gruppeveiledning før gruppeveiledningen er fullført, kan aktiviteten «prosjektoppgave» godkjennes uten at «gruppeveiledning» godkjennes.

Hvis prosjektoppgaven gir kompetanse innenfor andre læringsmål enn de som er oppført under aktiviteten i Dossier, kan dette presiseres i kommentarfeltet når man godkjenner aktiviteten «prosjektoppgave» (skriv opp hvilke andre læringsmål som berøres i oppgaven). Da kan individuell veileder ta dette med i betraktning når læringsmålene skal sendes til godkjenning hos leder.

3 Omfang og innhold på prosjektet

Forbedringsprosjektet trenger ikke være stort, men det skal være *gjennomførbart* i praksis. Dette betyr at LIS enten kan:

- beskrive et prosjekt som allerede er gjennomført
- beskrive og gjennomføre et prosjekt underveis i veiledningstiden
- beskrive et prosjekt som er gjennomførbart – men som allikevel ikke ble gjennomført (pga. politiske eller økonomiske prioriteringer el.l.)

Prosjektet skal helst knyttes til den arbeidsplassen hvor LIS har sin samfunnsmedisinske utdanningsstilling. Prosjektet skal kunne gjennomføres innenfor rammen av den stillingen LIS innehar og gjøres i vanlig arbeidstid.

Innholdet i forbedringsprosjektet kan være mye ulikt. Det er metodene og teknikkene man benytter i forberedelse av prosjektet (kunnskapsinnhenting, valg av indikatorer m.m.) og i planleggingen som er vesentlig. Det er ikke bare rene kvalitetsforbedringsprosjekt, men også andre forbedringsprosjekt som organisatoriske endringer, endringer i arbeidsflyt, planarbeid, etablering av samhandlingsarenaer, eller andre konkrete tiltak for å forbedre tjeneste, prosess eller organisasjon. Målgruppen for prosjektet kan være både ansatte og brukere.

Aktuelle kvalitetsforbedringsprosjekt kan være:

- Forbedring av organisering av influensavaksinasjon i en kommune (se om arbeidsflyten og logistikken kan bedres)
- Forbedring av arbeidsprosessen med klagebehandling i en avdeling hos Statsforvalter
- Forbedring av arbeidsflyt i en rådgivende enhet hos NAV
- Arbeid med bedre kvalitet i legetjenesten (Legeplan)
- Prosjekt for å forbedre helsekommunikasjon til migrasjonsgrupper
- Smittevernplan
- Omorganisering av legevakt

Et gjennomført doktorgradsprosjekt vil ikke uten videre gi kompetanse som et kvalitetsforbedringsprosjekt på egen arbeidsplass (FKM LM 42), men kan brukes som grunnlag for prosjektoppgaven så fremt kunnskapen i doktorgradsarbeidet kan legges frem som et kvalitetsforbedringsprosjekt etter de anbefalte punktene i denne veilederen. Det anbefales da at kandidaten utarbeider en skriftlig og muntlig presentasjon av doktorgradsarbeidet etter gjeldende mal. Ikke alle doktorgradsarbeid vil kunne presenteres som et kvalitetsforbedringsprosjekt, og i så fall må kandidaten presentere et eget kvalitetsforbedringsprosjekt på lik linje med de andre i veiledningsgruppa. Uavhengig av om doktorgradsarbeidet kan legges frem som et kvalitetsforbedringsprosjekt eller ikke, vil det sannsynligvis gi kompetanse som dekker flere av de andre læringsmålene som har prosjektoppgave som aktivitet. Dette kan LIS gjennomgå i samråd med sin individuelle veileder (ikke gruppeveileder) før læringsmålene skal sendes til godkjenning.

4 Prosjektoppgaven

Arbeidet med prosjektet skal oppsummeres i en skriftlig rapport (prosjektoppgave) og legges frem for gruppen i løpet av de 3 årene veiledningen varer. Oppgaven kan skrives enkeltvis eller som et samarbeid mellom to eller flere. Det kan også samarbeides med andre spesialiteter eller yrkesgrupper der dette er naturlig (f.eks. ved en tverrfaglig problemstilling). Samarbeidsprosessen bør da kort beskrives.

Denne malen er ment som en veiledning for elementer som kan være med. LIS vil oppnå kompetanse i de femten definerte læringsmålene i FKM og SAM hvis denne malen følges. Det er allikevel rom for noe variasjon i innhold, struktur og lengde i forhold til den enkeltes problemstilling og formål.

Oppgaven bør være så konsis som mulig, og under 5000 ord. Vi anbefaler et sted mellom 5-20 sider med 1,5 linjeavstand og skriftstørrelse 11.

Mal for oppgave:

- a. Tittelside
- b. Strukturert sammendrag (1 side)
- d. Hovedinnhold:
 - Bakgrunn

- Dagens praksis
 - Kunnskapsgrunnlag
 - Mål med forbedring (hvorfor er forbedring nødvendig)
 - Tiltak/endringer
 - Indikatorer og målinger
 - Gjennomføring/organisering
 - Konklusjon/diskusjon
- e. Referanseliste

Det oppfordres til bruk av illustrasjoner der dette er naturlig (figurer, tegninger, tabeller).

Utdyping av punkter i malen:

I det følgende gis det utdypende tips om innhold, som tilpasses tema og problemstilling.

1. Bakgrunn

I dette avsnittet kan man beskrive bakgrunnen for endringsbehovet/problemet:

- Hva er dagens praksis? Beskriv eventuelle retningslinjer eller rutiner som finnes i dag. Beskriv målinger eller lokale data som belyser dagens praksis.
- Hva sier kunnskapsgrunnlaget? Hvor har du funnet kunnskapen (kilder)? Vær systematisk slik at andre kan forstå hvordan du har gått frem og i prinsippet reproducere arbeidet.
- Hvorfor er det nødvendig med endring? Hvorfor er dette viktig på arbeidsplassen? Kan det gjennomføres ROS analyse for å belyse dette?
- Beskriv hva som er det konkrete målet med prosjektet.
 - Hvem er målgruppen (ansatte, befolkningen, brukergrupper)?
 - Hva skal gjøres og innen når? (angi tid/periode)
- Man kan også si noe om forankringen for prosjektet. Var det eget initiativ, politisk beslutning, et oppdrag fra staten? Skal det rapporteres i etterkant til noen?

2. Tiltak/endringer

Beskriv hvilke tiltak eller endringer som skal gjennomføres:

- Beskriv konkret hvilke tiltak dere planlegger å iverksette for å skape forbedring. Beskriv hvilken medvirkning dere planlegger for å finne gode, lokale løsninger. Er ulike endringstiltak blitt vurdert og prioritert?
 - Er tiltak/endringer sjekket ut med alle som berøres (inkludert brukere/pasientene)?
 - Vil tiltakene kunne være til ulempe for andre?
 - Er forslagene til tiltak kunnskapsbaserte?

3. Indikatorer/målinger

Beskriv valget av kvalitetsindikatorer som brukes for å undersøke om planlagte endringer fører til forbedring

- Beskriv valget av indikator for å måle forbedring, og styrker og svakheter med denne/disne indikatoren (e).

- Hva måler den? (resultat, prosess, struktur)
- Relevans
- Validitet/gyldighet
- Målbarhet
- Pålitelighet/reliabilitet
- Sensitivitet for endring, mulighet for å tolke (obs feiltolking)

4. Gjennomføring/organisering

Bruk gjerne PDSA sirkelen (plan-do-study-act) til å beskrive prosessen overordnet. Skriv ned noen nøkkelord for hvert hovedpunkt: hvem skal gjøre hva, når og hvordan det skal skje, og hvordan skal tiltaket evalueres (måles) om det gir ønsket resultat.

Implementering av nye tiltak og endring av praksis vil kreve tid, ressurser og at prosjektet er forankret i organisasjonen. I oppgaven skal du også gjøre rede for de ledelsesmessige aspektene og utfordringene ved å gjennomføre prosjektet.

Ledelse

- Hvem skal være med i prosessen/teamet? Ledelse av forbedringsteamet?
- Er pasient-/bruker/ansatte-perspektiv tenkt ivaretatt gjennom deltakelse eller annen form for involvering?
- Hvem skal være orientert om fremgang i arbeidet?

Forankring, motivasjon og hindringer

- Beskriv hvordan du vil sikre ledelsens støtte og eierforhold til arbeidet
- Beskriv hvordan du vil sikre medarbeidernes støtte og eierforhold til arbeidet
- Er arbeidet i tråd med virksomhetens/arbeidsplassens strategiske mål?
- Kjenner medarbeidere og samarbeidspartnere seg igjen i problemet?

5. Konklusjon/diskusjon

Oppsummering av rasjonale for forbedringsprosjektet med en diskusjon om gjennomføring av prosjektet. Hvis prosjektet allerede er gjennomført gjør en rask evaluering av prosjektet og om de vedtatte målene ble oppnådd, og kom eventuelt med forslag til forbedringer.

5 Vurdering av prosjektoppgaven

Vi anbefaler at gruppeveiledere legger vekt på følgende kriterier ved vurdering av prosjektoppgaven:

- Er det et kvalitetsforbedringsprosjekt?
- Er det en tydelig og logisk oppbygning av oppgaven hvor de ulike stegene i kvalitetsforbedringsarbeid er fulgt (se mal)?
- Er oppgaven formidlet forståelig og innenfor de anbefalte rammene for lengde?
- Er prosjektet gjennomførbart?

For den muntlige presentasjonen er det viktig at hovedpunktene i oppgaven blir lagt frem på en måte som gjør det lett å følge for de som ikke kjenner oppgaven. Det skal benyttes et godt og forståelig språk, og presentasjonen skal holde seg innenfor tildelte tidsramme.